

AMERIKANSKI SLOVENEK

PRVI SLOVENSKI LIST V AMERIKI

Čeelo: Za vero in narod — za pravico in resnico — od boja za smagel

GLASILO SLOV. KATOL. DELAVSTVA V AMERIKI IN URADNO GLASILO DRUŽBE SV. DRUŽINE V JOLIETU; S. P. DRUŽBE SV. MOHORJA V CHICAGI; ZAPADNE SLOV. ZVEZE V DENVER, COLO., IN SLOVENSKE ŽENSKÉ ZVEZE V ZEDINJENIH DRŽAVAH.

(Official Organ of four Slovenian Organizations)

NAJSTAREJŠI
IN NAJBOLJ
PRILJUBLJEN
SLOVENSKI
LIST V
ZDRUŽENIH
DRŽAVAH
AMERIŠKIH.

ŠTEV. (NO.) 10.

CHICAGO, ILL., TOREK, 17. JANUARJA — TUESDAY, JANUARY 17, 1939

LETNIK (VOL.) XLVIII.

Spanija znova ogroža Evropo - Anglija posvarila Japonsko

Chamberlain se vrnil iz Rima praznik rok. — Mussolini povedal, da se ne umakne iz Španije, dokler general Franco ne zmaga. — Odpor v Franciji zaradi Španije; vladna stranka sama zahteva, da se Franco ustavi.

London, Anglija. — Anglija si je sicer oddahnila, ko se je min. predsednik Chamberlain vrnil to nedeljo s svojega obiska pri Mussoliniju, kajti njegovo potovanje ni prineslo nič usodnega in skrbi, da bo postal Rim drugo Monakovo, se ni uresničila. Na zunaj je torej ostalo vse, kakor je bilo prej, toda vsako se zaveda, da ravno ta okoliščina, da se ni nič povoljnega doseglo na rimski konferenci, nosi v sebi kal za novo evropsko napelest. Ob tej priliki je bil Chamberlain trden in ni bil radodaren s tujim ozemljem kakor svoječasno napram Hitlerju, toda trdovraten pa je bil tudi Mussolini in 'od svojih zahtev ni popustil. Sicer pa je znano, da je potoval Chamberlain k Hitlerju dvakrat in šele pri drugem obisku je prišlo do monakovskega sporazuma, ter je tako možen še en obisk pri Mussoliniju.

Kolikor se je moglo ugotoviti, se je velik del razgovorov v Rimu sukal okrog Španije. Chamberlain je skušal pregovoriti Mussolinija, naj izpolni svojo obljubo, ki jo je dal lani spomladi, namreč, da odpokliče domov svoje čete, ki jih ima v Španiji na strani nacionalistov. Mussolini je obljubil, da bo to storil — toda šele tedaj, ko bo general Franco zmagal. Povrh se je dalo Chamberlainu tudi razumeti, da se niti po Frankovi zmagi ne bo prepustila Španija sami sebi, marveč, da bo iste tamkaj obdržali Italija in Nemčija važnejše postojanke, katere jima bodo služile kot oporišča za njih podmornike.

Ta "obljuba" Mussolinijeva je seveda kaj malo pripomogla k razčistitvi napetega evropskega ozračja. Neprijetna je Angliji, kajti s tem bo dobil Mussolini popolno kontrolo nad Sredozemljem, naravnost razburljiva pa je za Francijo, ker bi postala ta od treh strani obkoljena od fašističnih držav in bi povrh tega bila ogrožena tudi njena pomorska pot do severnoafriških kolonij. Razumljivo je torej, da se je v Franciji pojavil silovit odpor, zlasti še, ker se je koncem tedna ugotovilo, da se kaj hitro približuje čas, ko bo Španija prišla pod kontrolo fašizma, ako ne bodo demokratične države podvezle kakih protikorakov. Armada generala Franka je namreč z močno podporo Italije in Nemčije, zlasti prve, vzela vladi znaten kos ozemlja in je cela Katalonija ogrožena.

Ta zmaga nacionalistov je vzbudila v Parizu resno reakcijo. Tako je stranka radikalnih socialistov, dočim je doslej vedno prigovarjala k zmernosti glede Španije, zadnje nedeljo izrazila direktno zahtevo, da se ima takoj kaj podvzeti, da se prepriča tamkaj italijanska zmaga. Pomembnost te zahteve leži zlasti v tem, ker je ta stranka vladna stranka in je nje član min. predsednik Daladier sam. Z iz-

RUSKA POMOČ KITAJSKI

Rusija pošilja vojni material Kitajski.

Šanghaj, Kitajski. — Poročilnih, ki jih objavljajo japonski viri, je sovjetska ruska vlada pričela v večjih množinah pošiljati kitajski na pomoč vojni material. Te pošiljke se odpravljajo po cesti, ki veže Rusijo s severozapadno kitajsko provinco Šensi. Tako je zadnje čase prispelo iz Rusije 30 kosov artilerije. Japonci so že pred več kot letom dni skušali, da prodrejo v ta kitajski del, ki ima glavno zvezo z Rusijo, toda jim ni uspelo.

NJEGOV "MRTEV" OČE ZDAJ V JEČI

Chicago, Ill. — Malemu Williamu Kraemerju je njegova mati skozi zadnjih sedem let pripovedovala, da je njegov oče mrtev in je šia z njim od časa do časa tudi na grob. Zadnji pitek pa je bil ta "mrtev" oče, Henry Kraemer, star 30 let, nenadoma prijet od policije in na sodni je bil dobil šest mesecev zapora. Sincik je nato izvedel resnico: Oče je pobegnil pred sedmimi leti, ko mu je sodnica naložila, da mora plačati \$5 na teden za otrokovo preživljanje. Mati bi bila rajše videla, da sin misli, da je njegov oče mrtev, kakor pa, da ju je zapustil, in tako ga je vodila na grob, kjer je bil pokopan neki njegov stric. Mož pravi, da je na reifu in da zato ne more plačati alimonijev.

NAZIJI RAZŠIRJAJO PROPAGANDO

Dunaj. — V Gradcu na Štajerskem bodo postavili najboljšo močno radio oddajno postajo, kar jih je v južni Nemčiji. Kakor se omenja, bo ta postaja namenjena predvsem za Nemce izven Nemčije po državah jugovzhodne Evrope, katerih je, kakor se trdi, okrog enega milijona. Potom nazijsko pobarvanih novic se bo od tukaj razširjala nazijska propaganda.

MANJ NASILNIH SMRTNIH SLUČAJEV

Chicago, Ill. — Število slučajev nenaravne smrti v Chicagu se je v letu 1938 znatno znižalo v primeri z letom prej. Tako je bilo avtomobilskih smrtnih nesreč lani 899, v 1937 pa 1,117; utonitev 66 proti 81; ubojev 322 proti 274, in smrti vsled padca 589 proti 748.

javno se je torej indirektno izrazilo mnenje vlade same. Tako je zdaj postala Španija po dvoletnem hinavskem barantanju znova nevarna smodniščina, ki utegne pretresti vso Evropo.

MANJ DENARJA ZA WPA

Od zneska, predlaganega od predsednika, odstrigli 150 milijonov.

Washington, D. C. — Poslanska zbornica je koncem zadnjega tedna sprejela zakonski predlog glede nakazila denarja za WPA relifna dela od 1. februarja do 30. junija. Določila je v to svrhu 725 milijonov dolarjev. Izprevidelo se je pri tem, da se bo moral predsednik tudi v tem zasedanju boriti z opozicijo uporniških demokratov, podobno kakor lani. V svoji letni poslanici je namreč predsednik priporočal v to svrhu 875 milijonov in je torej zbornica odstrigla od njegovega predloga 150 milijonov. V predlogu, ki mora iti v odobritev še pred senat, se je tudi določilo, da se na WPA ne smejo več sprejemati nedržavljan.

BORBA MED ŽUPANSKIMI KANDIDATI

Chicago, Ill. — Primarne županske volitve v tem mestu se bodo vršile sicer šele koncem prihodnjega meseca, vendar je kampanja za nje že zdaj izredno živahna. Kakor znano, se na demokratiški listi potegujeta za nominacijo sedanjí župan Kelly in državni pravnik Courtney. Na republikanski strani pa kandidirata bivši federalni okrožni pravnik, D. H. Green, in pa bivši chicški župan Thompson.

STRIC PETERIH KRALJEV UMRL

Kopenhagen, Danska. — Preteklo soboto je v visoki starosti 80 let umrl tukaj princ Valdemar, stric kralja Kristijana. Pred vojno so mu nadel priimek "stric kraljev"; tedaj je bilo namreč pet njegovih nečakov in neča-

ŠPANSKA VLADA IZGUBILA KOS ZEMLJE

Barcelona, Španija. — Španska vlada je zadnji pitek objavila, da so se njene čete umaknile s fronte ob spodnjem toku reke Ebro, ker jim je grozila obkolitev. Na ta način so nacionalisti pridobili zopet znaten kos katalonske zemlje. Istočasno se je javilo, da je vladna armada podvzela novo ofenzivo na fronti zapadno od Madrida, kjer je vladal doslej popoln mir. Širile so se tudi govorice, da namerava vlada preseliti svoj sedež iz Barcelone v Valencijo.

PO KAT. SVETU

London, Anglija. — Okrog 700.000 beguncev se bo izselilo iz Nemčije, kakor se računa, in od teh bo od 100.000 do 200.000 katoličanov. Izseljevanje je že v teku in sosednje države izdelujejo načrte, kako se bo moglo poskrbeti za to množico.

Boston, Mass. — Tukajšnji kardinal O'Connell je nedavno izrazil prepričanje, da je vlada evropskih diktatorjev le začasna ter se bo zrušila, in sicer predvsem zato, ker so srca diktatorjev zastrupljena z ambicijo ter jim manjka vere.

Washington, D. C. — V predsednikovem vladnem kabinetu sta točasno dva katoličana, kar je prvokrat v ameriški zgodovini. Ta dva sta novi generalni pravnik Murphy in pa generalni poštni mojster Farley.

St. Louis, Mo. — Vodstvo tukajšnjih publiknih šol je izprevidelo potrebo po verski vzgoji in je v ta namen določilo, da se dovoli učencem izostanek iz šole v svrhu prisostvovanja verskemu pokuku.

kinj na evropskih kraljevih prestolih, namreč na Danskem, Angleškem, Norveškem, Grškem in na Ruskem.

OSTRA NOTA ANGLIJE

Angleška vlada svari Japonsko, da ne bo pristala na popolno podjarmljenje Kitajske.

Tokio, Japonska. — Tukajšnja vlada je prejela ta poneдельник zjutraj od Anglije svarišno noto, ki je bila pisana v tako ostrem tonu, kot se še ni uporabljal med obema državama izza zadnje vojne napovedi. Anglija je namreč v noti brez vsakega olepšavanja povedala da ne priznava "novega reda", ki ga namerava Japonska uvesti na Kitajskem, in ne bo odobrila izprememb, doseženih s silo. Iz te note se razvidi popolno soglasje, ki vlada med Anglijo in Zed. državami glede položaja na Daljnem vzhodu.

V noti se povdarja, da Anglija ne more razumeti, kako naj se spravi v sklad izjava prejšnjega japonskega zun. ministra, da bo Japonska spoštovala neodvisnost Kitajske, s sedanjo izjavo japonske vlade, v kateri se izražata načrt za popolno podjarmljenje Kitajcev, politično, gospodarsko in kulturno.

Nota se končuje z izjavo, da namerava Anglija ostati pri načelih pakta deveterih velesil, v kateri se zagovarja samostojnost Kitajske, in ne pristane na to, da bi ta pakt ena sama država na svojo roko izpreminjala.

V MOSKVI VIDELI PRVE BANANE

Moskve, Rusija. — Prvikrat po svetovni vojni so se zadnji teden pojavile na tukajšnjih tržiščih v prodajo banane. Mladina tega sadja še ni nikoli prej videla in je zato razumljivo, da si ga je z radovednostjo ogledovala. Privoščiti pa si ga ne more vsakdo, kajti funt se prodaja po \$1.50.

Iz Jugoslavije

Zadnje dejanje žaloigre, ki se je odigralo pred velikim senatom celjskega sodišča, nad morilcem Špajzerm. — Drzen roparski napad blizu Mengša. — Smrtna kosa. — Drugo iz starega kraja.

Stroga sodba

Celje, 22. dec. 1938. — Danes dopoldne je bila pred tukajšnjim velikim senatom okrožnega sodišča razprava proti morilcu Ivanu Špajzerju iz Lave pri Celju, ki je pred dvema mesecema v Medlogu pri Celju umoril 55 letnega Jakoba Tratnika. Morilec Špajzer, katerega je do strast dovedel pohlep in strast po denarju, je ves skršen in poln kesanja poslušal pravično razsodbo. Tresal se je, ko so kakor jeklo trde besede padale nanj zaradi strašnega dejanja, ki se je izvršilo 7. oktobra, ko sta prišla Špajzer in Tratnik v Matkovičevi točilnici in skupaj popivala. Tu je Špajzer pomagal Tratniku razprodati nekaj rezbarskih del za 60 din. Proti večeru sta jo pahnila proti Levcu in se ustavila v Majdičevi gostilni, kjer se je med njima vnel prepir zaradi 30 din. Tratnik je bil precej vinjen in se v takem stanju začel hvaliti, da ima pri sebi denar in tudi jurje. Govoril je celo o 16 tisočakah. V Špajzerju se je vžgala strast po denarju, in sklenil je, da ga mora na vsak način dobiti. Čez nekaj časa sta Tratnik in Špajzer zapustila gostilno in jo pahnila po cesti naprej proti Zadelovi gostilni, kjer pa je bilo že zaprto. Vrnila sta se nazaj čez travnike, da bi se oglasila pri gostilni ob levškem mostu. Medpotoma sta se še vedno prepirala. Tudi ta gostilna je bila zaprta. V prepiru sta se podala ob Savinji. Špajzer je brez vsakega vzroka udaril Tratnika s krampom po glavi, da se je ta zvrnil na tla v mlaki krvi. Nato mu je preiskal žep in našel samo 1 din, krvavo sukno pa je vrgel v Savinjo. Še živega Tratnika je Špajzer nato slekel, mu sezul čevlje in jih obul na svoje noge ter mu odvezel tudi nahrbtnik, da bi si tako prilastil vso njegovo obleko in obutev. Vse to pa je nato vrgel v Savinjo. Da bi zabil vsako sled, je vrgel v Savinjo tudi Tratnika samega in kramp, nakar je s kolesom zbežal in se skrival pred orožniki. Tako se je pojavil v Galici pri Celju, kjer je nemirno spraševal po časopisih. Tu so ga presenetili v neki gostilni celjski orožniki in ga aretirali. V začetku je vse zanikal, končno pa je priznal zločin. Veliki senat je po polurnem posvetovanju izrekel sodbo in obsodil morilca Ivana Špajzerja na dosmrtno ječo. Ivan je kazen sprejel.

Kolizija

Hudo se je poškodoval 51 letni kontrolor v ekpozituri Franc Cegnar iz Celja, ko je s svojim kolesom zadel v nekoga drugega kolesarja. Dobil je nevarne poškodbe na glavi in hrbtu ter so ga odpeljali v celjsko bolnico.

Smrtna kosa

V Ljubljani je umrl Ivan Pua, gostilničar. — V Kresnici je umrl Anton Vrhovnik, trgovec. — V Mariboru je umrl Stefan Toman, brivski mojster star 76 let.

Napredek

Na Polensku so pred kratkim na prav slovensen način otvorili novo telefonsko postajo, kar je ljudstvo z veseljem pozdravilo, saj je to nov velik korak k napredku majhne vasi.

Modernizacija plinarne

V Mariboru so pričeli modernizirati staro plinarno. Nad kotlarno so dvignili streho za skoro deset čevljev. Najstarejšo plinsko peč, ki je bila zgrajena leta 1870 so podrli in začeli graditi novo bolj moderno.

Vrat si je prerezal

V Podvinjah pri Brežicah je 29 letni rešetar Franc Klun, kot že večkrat poprej, prosil pri posestniku Špecu za prenočišče. Poznali so ga, da je bil navadno vedno vesel in dobre volje, sedaj pa nankrat tako otožen in zmeden. Takoj po večerji mu je gospodar Franc Špec odkazal ležišče v hlevu. Ko je gospodar prišel zjutraj pokladat živini, je našel pri hlevskih vratih ležati Kluna s prerezanim vratom, v desnici je pa držal močno okrvavljen nož. Šumijo, da je do tega dejanja prišlo zaradi trenutne depresije nad vedno veselim fantom.

Napaden posestnik

Mengeš, 20. dec. 1938. — Na zadnji sejem v Mengšu je prišel tudi 65 letni posestnik z Dubena, Jože Mlinar, ki je hotel tam kupiti kravo. Ker

VRTNARSKI ODDELEK NA BODOČI RAZSTAVI

Ena najbolj privlačnih posebnosti na Golden Gate mednarodni razstavi, ki se bo vršila letos v San Francisco, Cal., bo gotovo palača, v kateri bodo kazane vrtnarske umetnosti. Slika kaže to plosčje z vrtno v ospredju.

ŠIRITE AMER. SLOVENCA

Amerikanski Slovenec

Prvi in najstarejši slovenski list v Ameriki.
Ustanovljen leta 1891.

The first and the Oldest Slovene Newspaper in America.
Established 1891.

Izhaja vsak dan razun nedelj, ponedeljkov in dnevo po praznikih.

Issued daily, except Sunday, Monday and the day after holidays.

Izdaja in tiska:
EDINOST PUBLISHING CO.
Naslov uredništva in uprave:
1849 W. Cermak Rd., Chicago
Telefon: CANAL 5544

Published by:
EDINOST PUBLISHING CO.
Address of publication office:
1849 W. Cermak Rd., Chicago
Phone: CANAL 5544

Naročnina:	Subscription:
Za celo leto \$5.00	For one year \$5.00
Za pol leta 2.50	For half a year 2.50
Za četrt leta 1.50	For three months 1.50
Za Chicago, Kanado in Evropo:	Chicago, Canada and Europe: .....
Za celo leto \$6.00	For one year \$6.00
Za pol leta 3.00	For half year 3.00
Za četrt leta 1.75	For three months 1.75
Pesemna številka 3c	Single copy 3c

Entered as second class matter November 10, 1925, at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

Spremembe sovjetske zunanje politike

V prašanje ustanovitve nove ukrajinske države v zadnjem času precej razburja vse evropsko časopisje. Nihče seveda še ni točno postavil svojih zahtev in načrtov, kakor tudi za italijanske kolonialne zahteve danes še nimamo uradnih potrdil, vendar vedo vsi vodilni politiki, da vstaja na obzorju srednje in vzhodne Evrope težko vprašanje, kateremu bo treba prej ali slej pogledati v oči. Zelo se že danes v tem smislu čutijo in opažajo spremembe v zunanji politiki nekaterih evropskih držav.

Velika sprememba in nenadna preorientacija se je pokazala predvsem pri Poljski. Poljska je bila že del časa zastopnica neke posebne smeri v evropski zunanji politiki. Bila je prva, ki je mimo vseh takratnih neljubih izpadov proti njej sklenila pogodbo z Nemčijo in se tako postavila z njo proti francoskemu in delno tudi angleškemu sestavu sklepanj pogodb v Evropi.

S tem svojim korakom je bila gotovo začetnica tiste politike, ki danes poraja sadove monakovskega sporazuma. Nihče seveda ne bi smel trditi, da je Poljska hotelo ustvarjati pogoje in ozračje, v katerem se danes poraja vprašanje samostojne ukrajinske države. Poljska se je vedno prizadevala, da s svojo zunanjo politiko ustvari sebi položaj samostojne vesile, ki bi na meji med Vzhodom in Zahodom tvorila tisti jeziček na tehtnici ravnotežja, ki bi ji dajal vedno mogočnost odločanja v vseh važnih vprašanjih tega dela Evrope. Iz tega, danes prav lahko razumemo prepočetke nenadnega preobrata v njeni zunanji politiki.

Zavedati se moramo namreč, da je bila Poljska v resnici po svoji miselnosti in politični strukturi bližja Nemčiji kakor pa Sovjetski Rusiji, s katero ni samo v nasprotju kot oficijelna katoliška država, ampak ima z njo tudi stare račune glede dogodkov takoj po svetovni vojni.

Enako pa danes preseneča stvarnega opazovalca evropske zunanje politike tudi sprememba v smeri sovjetske zunanje politike. Ne preseneča nas mogoče želja Sovjetske Rusije, da sklene s Poljsko prijateljsko pogodbo in da skuša z njo živeti kot z dobro sosedo. Preseneča nas predvsem dejstvo, zaradi katerega je prišlo do tega preokreta v sovjetski zunanji politiki. — In to je vprašanje Ukrajine. — Pustimo notranje razmere v Sovjetski Rusiji. — Prav tako narodnostno in ukrajinsko vprašanje, ki na svoj način gotovo tudi v Sovjetski Rusiji obstoji. Poglejmo na načela, ki jih je Sovjetska Rusija v svoji zunanji politiki do sedaj vedno branila: zahteve po samoodločbi narodov in obramba zatiranih narodov v zahodnih evropskih državah. Pri tej priliki se moramo spomniti vseh Litvinovih govorov v Ženevi, kjer je vedno in — to moramo priznati — dosti odločno branil ta načela.

Sedaj nastaja vprašanje: ali bo Sovjetska Rusija v svoji zunanji politiki ostala zvesta načelom, ki jih je do sedaj branila, t. j. zagovarjala ukrajinske zahteve v sami Poljski, ali pa bo šla mimo tega in varovala svoje, kakor tudi poljske koristi, ki bodo zahtevale v tem delu Evrope status quo.

V tem precepu se bo, kakor kaže, Sovjetska Rusija odločila za drugo in se s tem v svoji zunanji politični taktiki približala popolnoma sistemu obrambe imperialističnih držav.

Kaj pravite?

Po zgorajšnjim naslovom je objavil ljubljanski "Slovenec" te dni zanimiv članek, ki se glasi tako le:

"Večkrat slišimo govoriti o tem, da ima tudi svet svojo vest. Ob priliki zadnjega preganjanja Židov smo mnogo brali, da se je zbudila svetovna vest in preganjanje Judov obsodila. Gotovo je, da so se katoličani povsod pridružili protestom, ki jih je izražala svetovna vest zaradi židovskega preganjanja. Od katoliške strani je bilo celo z najvišjega mesta obsojeno preganjanje ljudi samo zaradi njihovega pokolenja.

Ko to ugotovljamo, pa ne moremo kaj, da ne bi stavili vprašanja, kje je bila svetovna vest, ko so bili katoličani preganjeni zaradi svoje vere? Kaj smo namreč doživlja-

li? Ako so Judje preganjeni, potem se zgame ves svet in katoličani so prvi, ki protestirajo proti takemu nasilju. Če pa so preganjeni katoličani v Rusiji, v Mehiki, v Španiji in po drugih evropskih državah, potem se ves svetovni tisk in vsi politični krogi, da celo liga za človečanske pravice, zavije v presenetljiv molk. Pariški "Matin" je zaradi tega upravičeno zapisal: "Kjer so preganjeni Judje, preganjajo tudi krščanske cerkve. Tako vsaj je povedal vodja socialistov Leon Blum. Vedeti pa moramo, da so v naši sosesčini dežele, ko katoličani niso le preganjeni, ampak mučeni. Predvsem je to primer v rdeči Španiji." In ta nekatoliški list nato opozarja na ugotovitve španskega kardinala primasa, po katerih so rdeči od leta 1936 do 1937 umorili 17 škofov in nad 6000 duhovnikov. Vse te duhovnike so na najboljši prostiaški način pred smrtjo mučili. "Kardinal ima seznam njih imen, prav tako tudi izjave prič, ki morajo vsakega navdati z grozo. Trupla umorjenih duhovnikov so izobešali v mesnicah. Duhovnike so polagoma sežigali, ko so jih še prej skoraj do smrti pobili. Priče potrjujejo, da se je eden izmed rabljev bahal: "Jaz sam sem ubil 25 duhovnikov. Zabodel sem jim puntillo (bodalo pri bikoborbi) v tilnik, kakor se to dela pri bikih." In medtem ko se vse te grozovitosti dogajajo, ki spominjajo na nekdanje čase, je imela vlada francoske republike na svojem vrhu sodruga Leona Bluma. In sodrug Leon Blum ni niti z mazincem mignil, ko so prihajale na njegovo uho novice o tem strašnem preganjanju in umorih katoliških duhovnikov. Pač pa je Leon Blum močno protestiral, ko je zvedel, da se Judom godi krivica. In tedanji rdeči notranji minister, ki je tudi vedel, kaj se v Španiji dogaja, je dovolil, da se zbira denar po pariških ulicah, toda ne za žrtve krvavega nasilja, ampak za njihove rablje."

Ko so torej kristjane in katoličane preganjali, je svetovna vest popolnoma molčala. Tako sicer senzacija željnega časopisja ni za vsa grozodejstva, storjena nad katoličani in Cerkvijo, nič vedelo. Ko pa so preganjali Jude, čeprav nekrvavo, pa je svetovna vest glasno zakričala. Kakor žaromet sveti v to stanje beseda Pija XI. o "zločinskem molku svetovnega tiska". Svetovna vest pa je podobna blazini, raz katere se nekdo dvigne šele tedaj, če je pod lastno glavo pričela goret. Mar ni tako? Kaj pravite?"

SMRTNA KOSA IN DRUGO IZ PUEBLE

Pueblo, Colo.
Božični prazniki so minili in prav slovesno smo jih obhajali. Lepo in mило petje se je slišalo pri vseh sv. mašah. Društvo Prešim, pod vodstvom Mr. Germa je krasno pelo pri polnočnici. Pri sv. maši ob 6 uri so pa pele članice podružnice SZZ prav krasne božične pesmi pod vodstvom Mrs. Fricel. Pri polnočni sv. maši so pa naši mladi fantje in dekleta tudi prav lepo zapeli; in tudi šolska mladina ni zaostala s svojim petjem. Vse je bilo zelo veselo lepega božičnega praznika. Tudi kolekta je bila prav lepa. Farani so lepo pokazali ljubezen do svoje cerkve, saj so dali za božično kolekto \$1.900.00. Naj vsem ljubi Bog poplača stotero.

List za listom pada. Zopet je Amerikanski Slovenec izgubil svojo naročnico, ko je tukaj smrt pokosila Mrs. Mary Besel. Doma je bila nekje blizu Ljubljane in zapušča moža, eno hčer in sestro. Naj ji sveti večna luč, preostali pa naše iskreno sožalje.

Bolnike tudi imamo. Tako je težko bolan Tomaž Gergič. Nadalje je v bolnišnici tudi Mr. Nežič in ga bodo operirali na očesu. Mr. Joe Pugel je tudi v bolnišnici in čaka na operacijo. Bolna je tudi Mrs. Johana Kastelic, ki se zdravi na svojem domu. Vsi ti so naročniki Amerikanskega Slovence in jim želimo, da bi skoraj okrevali ter se veselili ljubelega zdravja. — Prosim naročnike, kateri še nimate koledarjev, da pridete po nje, ker jaz težko hodim. — Pozdrav vsem naročnikom!

J. M. ZAHVALA
Cleveland, O.

G. urednik! Sprejmite najlepšo zahvalo za poslano nagrado, katero sem prejel v redu. Kip Svobode je zares krasna trofeja. Hvala tudi vsem, ki so mi šli na roke v času kampanje. Posebna hvala gre pa našemu vrlému, za vse dobro delavnému g. Antonu Grdini, za njegovo veliko-dušno pomoč tekom minule kampanje. Za nadaljni uspeh katoliških listov in mnogo novih naročnikov se priporočam

vsem našim prijateljem in naročnikom Amerikanskega Slovence in Novega Sveta.

John Fricel PRIJATELJ AMER. SLOV. PIŠE IZ PENNE

Centerville, Pa.
"Božična sezona" je minila, kot se je izrazil nekakšni Matić P. — Ne rečem drugega kot — sramota za osebo, ki se sramuje menda pred samim seboj zapisati "božični prazniki". — S tem izrazom, kot je on zapisal, je pokazal, da se sramuje svojih staršev, kajti vem, da ga tega oni niso učili. — Kako veselo je bilo v starem kraju za božične praznike. Pa tudi tukaj, po mestih, kjer imate svoje cerkve je lepo. — Nad trideset božičnih praznikov sem že preživel v tej deželi, pa nikjer ni bilo tako veselo, kot je bilo v Sol. Chicagi, Illinois, dokler je bil tam Father Winkler. Bilo je krasno petje in vse tako veselo, kot v starem kraju, prav tam v Leskovcu na ta praznik. — Midva s Fathom Winklerjem sva bila prava prijatelja in vsa čast mu!

Kako je pa tukaj, naj vam malo razložim, cenjeni bralci. — Tukaj, kjer sem jaz, je najbližja katoliška cerkev deset milj. Ljudstvo tukaj okoli je po večini švedsko, ki so menda v večini tudi vsi tukaj rojeni. Vere so pa nekake "Christian" in cerkve imajo kot garažo za eno mašino. Svoje "maše" imajo pa v torek in petek zvečer ob osmi uri. Nekoč mi je nek tukajšnji farmar dal njihovo "bible". Ko sem jo pregledoval, sem prišel do poglavja, ko sta Marija in Jezus v Kani Galilejski na svatbi, kjer je vina zmanjkalo in je Jezus napravil čudež, da je spremenil vodo v vino. — To se spominjam, da sem v tem "Bible" bral. — Nekega petka zvečer pridejo sosedje k meni, da naj grem z njimi v njihovo cerkev, pa sem šel. Tam je bilo kakih 30 ljudi in pridigar me predstavi, nakar se vsedemo. Kmalu potem so drug za drugim povesili glave, znamenje, da molijo. Oči so pa tako skupaj tiščali, da bi jim jih s kleščami težko odprl. Med tem so se z desno roko držali za levo koleno, z levo pa za desno. Prekrižajo se pa nič ne. Potem so začeli drug drugega spraševati to in ono. Mene je eden vprašal, kdo je bil Salomon. Povem mu, da ga nisem poznal, bral sem pa, da je bil silno močan človek. "Olight," reče oni. Kmalu nato so začeli vse vprek prepovedati, vsak svoje, da je grmelo kot v Babilonu. Eden se obrne k meni in mi reče, zakaj ne pojem. Jaz se izgovarjam, da ne vem katero pesem bi pel, pa pravi da kakoršno hočem. Če je tako, sem si mislil, tudi dobro in sem začel ono od židane marele, katero sem še prav krepko zadel, da so mi vsi ploskali. Kmalu nato je bilo končano in ko smo se začeli razhajati, me eden vpraša, kako se mi je dopadlo. Rekel sem da

je bilo "olright", samo da vi ne verujete v Jezusa in ste proti njegovim delom. Začeli so ugovarjati, da to ni res, jaz sem pa rekel njihovemu pridigarju, naj pogleda v njihov "bible" in naj glasno bere, kako je Jezus spremenil vodo v vino, medtem ko so oni proti vsaki pijači. Očital sem jim, da so samo oni vzrok nesrečne prohibicije, medtem ko jaz tako rad kak glažek vina ali kaj drugega popijem. Med vami, sem jim očital, je pa tudi najmanj 75 odstotkov pijancev, pa tega nečete pripoznati. Trmasti ste pa tako, da greste in glasujete za "dry".

Mene še noben človek ni videl v Ameriki pijanega, v starem kraju pa samo enkrat. Zelo rad sem namreč imel slivovko, ko sem bil majhen. Vedno sem očeta prosil, kadar sem ga videl da jo je pil, naj da še meni, pa mi je dal komaj da sem si zmocil z njo konec jezika. Enkrat mi je pa mati naložila koš mesa in klobas ter mi naročila, naj vse to nesem teti na Cesto pri Krškem, tako se je imenovala vas, kjer je teta živela. Ko pridem tja, je stric ravno kuhil slivovko, teta pa jemala kruh iz peči. Bilo je pet hlebov, velikih kot kolesa od avtomobila. No, je rekel stric, ravno prav si prišel, boš pa Johanu pomagal prinesiti drva in vode nanositi in tu bota malo popazila na ogenj. Jaz grem z mano pogledat v hlev, bo imela krava telčka. Tako sta res odšla, jaz pa bratranec, bil je tudi moje starosti, kakih 13 let je imel, sva ostala. Ko sva bila sama, me pokliče v sobo, kjer je bil na mizi sveže pečeni kruh in več "zelenk" slivovke. On je prinesel dve veliki skodelici, v katere sva nadrebila še toplega kruha, navrh pa nalila slivovke. Kar z žlicami sva pospravila kar je bilo v skodelah; potem pa je bilo — konec sveta. Štiri dni se nisem zavedel in on ravno tako. Potem so nama povedali, da so naju našli ležati na tleh in da sva bila kot mrtva, v večji je pa tekla iz kotla slivovka po tleh. — Vse to mi sedaj večkrat pride na um in prav tako tudi zadnja usodna prohibicija, katere smo se bili že zares vsi naveličali.

Spominjam se iz neke nasebine, v kateri sem bil tudi med prohibicijo. V vsaki hiši so imeli vino in za dolar si ga dobil kvort. "Borden basi" in njihove ženice so pa kar zastoj pili eden pri drugem. Tako sta res prišla sosed in njegova boljša polovica v vas in naenkrat je bil na mizi velik bokal vina. Okolu 9 ure zvečer, bilo je to že na jesen, pa zasllišmo od zunaj z ulice vpitje: "Vine grapes! vine grapes!" Sosed pravi svoje: mu možu, naj gre vendar ven in pogleda, kakšno grozde ima prodajalec in če je lepo naj ga kar kupi še za en sod. On nekaj ugovarja, da ga imajo dovolj, saj ga je tri sode, ona pa le ni odnehala. Odločno je rekla možu: Če hočeš da ga boš tudi ti pil,

Dogodki

med Slovenci po Ameriki

Obiskale so nas
Chicago, Ill. — Mrs. Marija Prisland, predsednica Slovenske Ženske Zveze iz Shebongana, Wis. in Mrs. Mary Otovichar, nadzornica SZZ. Clevelanda, O., sta nas pred nekaj četrtek obiskale, ko so s mušile na letnem zborovanju Slovenske Ženske Zveze v Obema smo hvaležni za obisk.

Vest iz starega kraja
Cleveland, O. — Tukajšnja brezrojakinja Mrs. Angela Stradinožar je prejela iz stare domovine vasi Zagrič, fara Primske pri Litiji umrl njen oče Jan. Hren v častiljivi starosti 81 let. Zapušča dve hčeri in dvojič sina, tukaj v Clevelandu po treh letih omenjen hčer in sivo Martina. — Pokojni je preletel življenjsko pot in s g. ga starejši naseljenci gotovo še spominjajo.

Smrt rojaka
Indianapolis, Ind. — Tukaj je preminul rojak Frank Kocjan, v starosti 42 let. Doma je bil iz Trebelnega, na Važenjskem. Pokojni je od leta 1912 skrega leta vodil gostilno v starih prostorih. Mr. Kocjan je nečak tukajšnjega slovenskega veljaka Mr. Jos. Gačiča, katerega izrekamo na javni sožalje! Pokojniku pa R.I.P. haja

Vesti iz Clevelanda
Cleveland, O. — Operacija, ki je prestala Miss Anna Boldak s Trafalgar Ave. in se ji obznanja na bolje. Nahaja se v bolnišnici. — Bolna ležer na svojem domu na Spenc Ave Rose Hanko — Ogenj nastal v garaži rojaka Mr. Ananija Miheliča, ki je garažo uničil in nekoliko tudi poškolico doval hišo. Kako je ogenj nastal, ni znano. — V Warentonville bolnišnici je umrl Jermek Mišič, v starosti 48 let. Doma je bil iz Gorjuše pri Domžalah in je prišel v Ameriko pred 26 let. Zapušča brata, v domovini pa tri brate in eno sestro. V staro domovino ni odpotoval rojak Louis Bruln in sicer v Gornje Kronovo v Novem mestu, kjer misli, da stalno ostati.

KRIŽ V SLOVAŠKIH SOLAH

Kakor poročajo iz Bratislave, je slovaško prosvetno ministrstvo odredilo, da mora vsi v slovaške šole priti križev. Odredba veli, da je križ v šolah znamenje in simbol pravoslavne krščanske Slovaške.

Vsak teden en dopis, naj bo geslo vsakega dopisnika "A. S.!"

pojdi in kupi še za en sod, ali ga pa pil ne boš! — No, sem si mislil. Bog me varuj kaj tekega! — Vsem čitateljem vse najboljšee v letošnjem letu.

John Voglar

"TARZAN IN PREPOVEDANO MESTO"

(28)

(Metropolitan Newspaper Service) Napisal: Edgar Rice Burroughs

"Bela zenska!" je zaklical veselo presenečen divjak Chemungo; "vredno bi bilo, da jo vjamemo." Takoj nato so se vojaki nekaj časa prihlajeno plazili med visoko travo proti Heleni, ki jih ni opazila. Ko so pa videli da je sama, so se dvignili iz trave in stekli proti beli prikazni.

Helena je divjake kmalu opazila. Od strahu je za trenutek obstala kot okamenela. Spoznala je, da ta divji krik dejavok, ne pomeni nič dobrega. Ko si je opomogla od prvega strahu, se je spustila v divji beg. Zнала je dobro teči in upala, da se ji posreči priti do džungle in se skriti.

Divjaki, ko so videli, da se je deklica obrnila nazaj proti zaraščeni džungli, so podvojili svoj tek, da bi jo vjele predno se jim skrije v goščavi, toda Helena je bila utrnili nog. Toda kaj, ko ji je pa zopet pretila druga nevarnost, velik džungljski lev, ki je nemirno iskal plena.

Tako je bila uboga Helena med dvema sovražnikoma. Sprejdat ji je grozila divja zver, da jo stre s svojimi zobmi, zadaj so pa hiteli proti njej divji čenci. Naglo se je obrnila in hitela na desno, da se umakne obeh sovražnikoma, toda lev jo je bil že zapazil in se je obrnil za njo.

POZOR!
Pogled na številke poleg naslova in imena. Ako ti je naravnost potekla, obnovi jo in pomagal listu!

Nedeljski kotiček

J. M. Trunk.

ČETRTA NEDELJA V JANUARJU

Ako ne delamo pokore, bomo Gospodu v roke" (Sirah 2. Ni ga zla, ki bi bilo v sebi veliko, kakor je greh. Kar Bog v kraljestvu dobrega, to bi mogli skoraj reči, greh v kraljestvu hudega, kajti greh in večna dobrota, sta si ravno protina. Bog je zgolj dobrota z najmanjšega zla in edino nično dobro, greh pa je zgolj brez najmanjšega dobrega. Sredino resnično zlo. Kakšen mora biti kes in koliko je naj zadostuje, da se poprasko tako zlo! Greh je taka hudobija, da jo more le Bog odpustiti. Sicer le iz neskončne usmišljenosti. Njegovi pravičnosti ni treba, da bi bila sprejela za nje niti krvi Kristusove.

Ampak hudobije greha ti ne

odpusti, ako je resnično ne obžaluješ. V nekem smislu ti je niti ne more odpustiti, dasi je vse-mogočen. Velik je Bog v svoji moči, a ravno tako velik je tudi njegov srd do greha. Ali naj bi te neskončno sveti in čisti Bog, v čigar obeh je tudi najmanjši greh neizrekljivo grd, sprejel v svoje sveto prijateljstvo in izlil duha svojega v dušo tvojo, dokler v ti duši vlada smrtni greh? Saj postaneš nekako greh sam, ako se ga okleneš. Greh ni samo le tebi največje zlo, temveč v nekem pomenu tudi edino zlo Bo-gu.

Zato se Bog edinole na grehu maščuje in se mora maščevati na grešniku, če pade grešnik v njegove roke, preden se je greha skesal.

Drzen skok, ki ga je napravil neki češki smučar v pogorju Visoka Tatra na Čehoslovaškem, blizu Prage.

IZ GORIŠKE, PRIMORJA IN ISTRE

Važnost rib za prehrano

Zanimivo je, kakšno vlogo imajo ribe in druge užitne morske živali v prehrani večjih območjih, kot je na primer v Trstu so pred kratkim objavili statistične podatke za leto 1932-1934. Iz njih vidimo, da so Tržačani v omejenih letih uporabili 8,317.950 kilogramov rib, torej letno 10 kg na osebo. Največji delež v prehrani je bil 1.934 (nad tri milijone kg). Uživanje rib se je v Trstu povečalo, kar kaže na boljše zdravje. V Trstu in okolici se zlasti bavijo z ribištvi in lovom prebivalci Barkovlje, Kontovelja, Sv. Križa in okolice. Hudo konkurenco predstavljajo ribiči iz Chiozze (Venezija). Ko je bil Trst še v avstrijski roki, so se na morju bile loviti domači ribiči in čezotni ribiči iz teh napetih razmer. V Trstu morju so zašli tudi v slovensko slovestvo (Aškerc, Vobec). Vobec v Tržaškem zavrnil mnogo rib, ker jih želi preprosto odganja. Tudi če niso dani vsi pogoji za ribištvo, drugače je ob istrski obali, kjer ribiči večkrat dosegajo obilne riblje lovi. Posebej velike konzervirajo v Isoli ter jih izvažajo tudi v inozemstvo.

V vseh italijanskih območjih mestih se je začela prosto boganda za uživanje rib, češ da bo večje povpraševanje prineslo živahnejšo proizvodnjo in nižje cene.

nik, visoko izobraženi mož in srčno dober človek, pustil neizbrisne sledove svojega delovanja. Zelo lep človek, umetniška duša, plemenit značaj, je vsakogar, ki je prišel z njim v dotiko, najpreprostejšega delavca kakor največjega izobraženca, na mah pridobil. Ni imel le kulturo duha, temveč tudi kulturo srca. Koliko je dobrega storil ubogim ljudem v onih hudih časih, ko je dan za dnem moral poslušati na Ponikvah smrtno in razdirajočo pesem topov in soški fronti, to ve le On, h kateremu je šel zdaj po plačilo za svoja dobra dela. Mnogo-krat je pretla nevarnost, da bo vojaška oblast evakuirala Ponikve in sosednje kraje. Velika zasluga, da je to naj-hujše gorje izostalo, pripada ravno takratnemu agilnemu vikarju Beletu, ki si je znal priboriti dostop do najvišjih vojaških ekscelenc in jih pregovoriti, da niso poslali ljudstva v ubijajoče begunske barake.

Plinske maske

Po posebni odredbi pristojnih centralnih oblasti bodo morali vsi lastniki hotelov in penzionov, tujskoprometna, prevozniška, kinematografska in gledališka podjetja, odvetniki, zdravniki, inženjerji ter zavodi za socialno skrbstvo nabaviti svojim nameščencem v najkrajšem času potrebne število plinskih mask. Naročiti jih bodo morali pri socialni zvezi proti letalskim napadom in od nje odvisnih ustanov. Cena za plinsko masko je bila določena na 65 lir. Proti kršilcem te odredbe so bile določene stroge sankcije.

Nagrade

Ze nekaj let podeljujejo materam z mnogimi otroki posebne državne nagrade, ki jih deli ministrski predsednik. Ob takih prilikah nagradijo po eno mater iz vsake pokrajine. Te dni so bile razdeljene letošnje nagrade. Iz Julijske krajine so bile izbrane za te nagrade Marija Udovič iz Jablanice v reški, Marija Peršič od Sv. Lucije v Goriški, Pavlina Leučić iz Zadra, Marija Jelčić iz Novega grada v istrski ter Furlanka Angelika Presot iz Škocijana na Soči v tržaški pokrajini.

Odpuščene služkinje

Po zadnjih zakonskih ukrepih proti Židom so morali židje odpustiti tudi vso svojo služkinj. V Trstu je bilo, kakor zatrjuje Piccolo, okrog 1500 ljudi uslužbenih pri Ži-

dih. Ukrep po njihovem odpustu iz službe se je uveljavil. Kakor zdaj ugotavlja list, so pristojne oblasti poskrbele, da zaradi tega niso nastale nikake težave za odpuščeno služkinj. Mnogim Židom je policija na osnovi svoje diskrecijske oblasti policije dovolila, da so obdržali svoje služkinje še nadalje v službi. Okrog 50 služkinj, ki so jih židje morali odpustiti, prejema začasno podpore, ostale so bile že razmeščene po novih službah.

VESTI S SLOVENSKE KOROŠKE

Požari
Trije požari so nastali pri Sv. Križu blizu Ajdovščine, v Palčjem in Budanjah na Vipavskem. Pri Sv. Križu je nastal požar na posestvu Ivana Pipana. Hiša je močno poškodovana, obenem pa uničil 6 stotov krme. Škodo so ocenili na 18.000 lir. V Palčjem je gorelo na posestvu Franca Starca. Hiša in gospodarsko poslopje sta pogoreli do tal. Škode je bilo za 15 tisoč lir. Tretji požar, ki je nastal v hiši Lojza Lična v Budanjah, pa ni zavzel tolikega obsega. Stanovanjska hiša je bila sicer močno poškodovana, a gasilcem je vendarle uspelo požar kmalu omejiti, tako da je posestniku prizadejal le manjšo škodo.

KRATKE NOVICE

V Ložicah na Vipavskem so našli v nekem hlevu mrtvega 60 let starega kmeta Filipa Žgura. Zadela ga je srčna kap. Po mrtvaškem ogledu so njegovo truplo prenesli v mrtvašnico na domačem pokopališču.

Deželni rektorat v Trstu je odredil 20.000 lir za podelitev rojstvenih nagrad po 300 in 500 lir za družine, ki bodo imele petega in šestega otroka v dobi od 1. januarja pa do 15. decembra 1938. Prednost imajo bivši bojevniki in člani faš. stranke.

Pred goriškimi sodiščem je bil obsojen 32 letni Josip Ko-

vačić iz Vrtojbe na nekaj sto lir kazni, ker so karabinerji našli pri njem manjše množine razstrelivnih snovi.

Nov grob. V tržaški bolnišnici je po hudem trpljenju umrl 37 let stari Anton Bogavec, Kovačev, od sv. Križa pri Trstu. Bil je zaposlen v tržaški ladjedelnici, kjer ga je pred 3 tedni pritisnil žerjav ob neki steber tako, da je dobil smrtno nevarno notranje poškodbe.

VESTI S SLOVENSKE KOROŠKE

Z novim letom se pomenijo kmetijski stroji. Vlada bo odpravila zadnje, doslej veljavne carinske postavke za uvoz kmetijskih strojev v Avstrijo. S tem se bodo stroji v deželi znatno pocenili in marsikdo si bo z novim letom nabavil to ali ono cenejšo mehanično orodje za svoje gospodarstvo. — Iz Srednje vesi pri Gorenčah poročajo 'Koroškemu Slovencu': Z zanimanjem sledimo šolskim poročilom iz drugih krajev in se tolažimo, češ, saj drugod tudi ni nič boljše. Naša šola je postala popolnoma nemška. S prvim dnem šolskega leta se učijo otroci pisati in brati v nemški gotici. Maklinova začetnica in slovensko berilo sta odpravljena. Šele v drugem oddelku drugega leta poučuje učitelj nekoliko latinice. Verouk je ostal za Slovence slovenski, za Nemce nemški. Težko pričakujemo, da bo oblast ugodila želji staršev in dovolila vsaj enoletni samoslovenski pouk. Sicer zna postati znanje državne nemškega jezika pomankljivo, da bo joj! — V Rožu so bile pred dnevi poplave. V Medvedjem dolu je voda odnesla več mostov in porušila na več krajih cesto. Na spodnji Bistrici in Polani je deroč potok odtrgal jez, rušil bregove in odnesel s seboj nebroj drevja. Prebivalci so s strahom pričakovali, kdaj jim voda vdere v vas. V Dravo je hudaournik nanosil trloka peska in drevja, da je stopa-

zasuta skoraj do polovice. Regulacija nevarnega potoka postaja torej nujno potrebna, sicer znajo prihodnji nalivi ogroziti vso vas in napraviti ogromno škodo.

V Borovljah je na oddihu 20 otrok iz nemško-sudskega ozemlja. "Koroški Slovencu" navaja, da so vsi razen nekaterih trdi Čehi in sploh ne znajo nemško. — Delo pri cestah se nadaljuje in je bilo precej delavcev poslanih na Zgoranje Bajtiše, da popravijo cesto pri Taboru, kjer se je najbolj porušila. — Te dni so pokopali Tevža Šparovca, ki je iz Slovenskega Plajberka pred 37. leti prišel v Borovlje in delal v žični tovarni. 30 let je bil marljiv član Slovenskega delavskega društva v Podlublju ter soustanovitelj in aktivni član pevskega društva. — V Grebinju so otvorili otroški vrtec za 70 otrok. Vse voditeljice nemških otroških vrtcev so imele 14 dnevnih tečaj na Osajah. — Zaradi regulacije reke Zile so začeli vsihati studenci okoli Blač in Smohora. Zadnje deževje pa jih je spet napolnilo.

Zlati jubilej

Združenje obrtnikov v Kostanjevici na Dolenjskem, ki obstoja že od leta 1888 po tedaj veljavnih zakonitih določilih, je pred kratkim slovesno praznovalo svoj zlati jubilej.

'ŠIRITE AMER. SLOVENC'

DENARNE POŠILJKE

nakazujemo po dnevnem kursu in prejemniki dobijo iste direktno na dom po pošti brez vsakega odbitka. Včeraj so bili naše cene:

Za 100 Dinarjev.....	\$ 2.45
Za 200 Dinarjev.....	\$ 4.75
Za 300 Dinarjev.....	\$ 7.00
Za 500 Dinarjev.....	\$ 11.00
Za 1000 Dinarjev.....	\$ 21.50
Za 2000 Dinarjev.....	\$ 42.50

V ITALIJO:

Za 50 Lir.....	\$ 3.25
Za 100 Lir.....	\$ 6.30
Za 200 Lir.....	\$ 12.00

Za pošiljke v ameriških dolarjih je poslali:

Za \$ 5.00.....	\$ 5.75
Za \$10.00.....	\$10.85
Za \$15.00.....	\$16.00
Za \$25.00.....	\$26.25

Vse pošiljave naslovite na:

JOHN JERICH
1849 W. Cermak Road,
CHICAGO, ILL.

V DŽUNGLO NA MEDENE TEDNE

Naravoslovni raziskovalec Phil Plant in njegova žena, ki ju kaže slika, sta se odločila po nedavno poroki, da bosta preživela dvomesečne medene tedne v Britanski Vzhodni Afriki, kjer bosta lovila leopardine in opice za muzej naravne zgodovine v New Yorku.

TO IN ONO IZ DOMOVINE

Nagrade

Kakor že nekaj let, tako je Hranilnica dravske banovine v Ljubljani tudi letos nagradila hišne posle, kateri so del svojih prihrankov vlagali v hranilnico. Za nagrade so prišli v poštev vsi oni posli, ki imeli svoje prihranke vložene v hranilnico vsaj šest mesecev pred božičem. Nagrade so bile po 200, 100 in 50 Din.

Za najrevnejše

Lepo božičnico je napravila letos ljubljanska občina siromakom in zapuščenim brezdomcem, ki so doslej svete večere praznovali po hlevih, kozolcih in šupah. Povabila jih je v staro 'cukrarno', kjer so se za sveti večer prvi ogreli in imeli toplo prijetno stanovanje. Radodarni ljudje, trgovci, obrtniki in drugi so prispevali različne stvari, s katerimi so bili obdarovani ti najbednejši med reveži. Da je bilo vselejše, so bili k tej božičnici povabljeni tudi človekoljubni darovatelji, ki so se z reveži vred veselili njih sreče.

Napaden

Neke noči, že okoli ene polnočnice se je 31 letni poljski delavec Karel Kolar iz Skoflje vasi pri Celju sprl z nekim posestnikom. V prepiru je posestnik pograbil za motiko in zamahnil z njo po Kolarju. Trikrat ga je udaril po glavi, da je moral Kolar iskati pomoči v celjski bolnici.

Star lovec

Najstarejši bosanski lovec je 85 letni Ibro Culan, ki živi v okolici Zenice. Pred dnevi, ko je praznoval svoj rojstni dan, so ga bosanski lovci počastili z diplomom. Starec je kljub letom še danes tako dober strelec, da pogodi letečo ptico.

Tragika sezonskih delavcev

Koncem prve polovice meseca decembra je prispel v Maribor nov transport sezonskih delavcev, ki so se vračali iz Nemčije. Med njimi je bil tudi Leopold Kerčan iz Salamoncev, ki se je pripeljal domov z ženo in 25 dni starim otrokom. Ker je bil precej oster mraz, je otrok močno prezebel, da je na posledicah tega umrl že na peronu glavnega kolodvora.

Nezgoda

Posestnik Osenjak iz Draženc ima na dvorišču priklenjenega zelo hudega psa, ki niti svojih domačih noče poznati. Neke nedelje popoldne je pes napadel domačega sina Franca. Zaletel se mu je v obraz in mu z ugrizom raztrgal vse lice. Franec je moral v ptujsko bolnico na zdravljenje.

Nenavadna pojedina

Trgovcu Ibrahimu Bejtala-koviču je usoda naklonila lepo premoženje, toda žalosten je bil, ker ni imel potomca. Ko se mu je skoraj po dvajsetih letih zakona rodil sin, je napravil veliko gostijo, na

katero je povabil znane in neznane ljudi. Popili so samo močnega žganja 280 litrov in pojedli sto pladnjev potle; samo za cigarete je plačal 2000 Din. Njegovega veselja so bili deležni na poseben način njegovi delavci, ki je vsem zvišal plačo in poslovojni, ki je pri njem od začeta trgovine, je dal nagrade 70.000 dinarjev.

Nesreča na lovu

Nekega popoldne se je podal med drugimi na lov tudi rudniški jamomelec Slavko Roglič iz Hrastnika. Po nesreči je naboj eksplodiral v puškini cevi in Slavko je doobil pri tem prav hude poškodbe, radi katere so ga morali odpemiti v ljubljansko bolnico.

Zlati jubilej zvestega službovanja

V Kamniku je pred kratkim praznovala izreden jubilej gđc. Helena Sitar, kuharica pri mizarškem mojstru Juliju Weiblu. Kot 16 letna deklica je prišla leta 1888 služiti k rodbini mizarškega mojstra Franceta Molka na Štuni. Vsa leta je bila pridna in marljiva, ki je pomagala gospodinjti tudi pri vzgoji otrok, zlasti po smrti prvega gospodarja, ko se je priženil k hiši sedanji gospodar ter je še potem ostala zvesta družini. Kljub svojim 66 letom je še vedno vsa delavna in živahna.

Podlež

Neke noči je dostej še neznan propalec vlomil v klet posestnika Žarna v Vrhnuljah v okraju Krško na Dolenjskem ter spustil ves letošnji pridelek okoli 50 hektoletrov prvovrstnega doljenjskega cvička. Vino je bilo v dveh velikih sodih, iz katerih je zločinec enostavno izbil čepa. Vlomilec gotovo ni bilo do drugega, kot da napravi lastniku škodo, ki sega do 25.000 dinarjev.

Sneg in volkovi

Na vsem področju Vrbaske banovine, (Južna Srbija), vlada že precej časa prava zima in v nekaterih krajih tudi močno sneži. Največ snega je padlo na planini Borj in Grmežu. Na mnogih krajih se pojavljajo tolpe volkov, ki napadajo ovčje in živinske stajne ter se klatijo celo v bližini vasi.

Društvo sv. Jožefa

št. 53, KSKJ, Waukegan, Ill.
39 leto pri K. S. K. Jednoti
Seja se vsaki drugo nedeljo ob 9:30 zjutraj. — Sprejema vse slovenske katoličane od 16 do 60 let v odrasli doletki; in v mladinski oddelci od rojstva do 16 let.
Skupna društvena imetja znašajo nad \$17.000,00. Skupno število članstva 491 članov (ic.).
Nadaljna pojasnila se dobe od sledečega odbora:
Frank Jerina, preds.
Joseph Zorc, tajnik
Mike Opeka, blag.

Društvo sv. Vida

št. 25, K.S.K.J. CLEVELAND, O.
Leto 1938.
Predsednik: Leopold Kushlan, 6411 St. Clair Ave.
Tajnik: Anthony J. Fortuna, 1093 E. 64th Str.
Blagajnik: Anton Korosec, 1063 Addison Rd.
Zdravniki: Dr. J. M. Seliskar, Dr. M. J. Oman, Dr. L. J. Perme, Dr. A. J. Perko, Dr. A. Skur in Dr. J. F. Seliskar, Jr.

Društvo zboraže vsako prvo nedeljo v mesecu v spodnjih prostorih stare šole sv. Vida ob 1:30 popoldne. Assessment se prične pobirati ob 1:30. Na domu tajnika pa vsakega 10. in 25. v mesecu.

Zanesljivo — moderno — zmerno
ZOBOZDRAVNIŠTVO
DR. JAMES W. MALLY
-- SLOVENSKI ZOBOZDRAVNIK --
6411 St. Clair Avenue (Slovenski Narodni Dom)
CLEVELAND, OHIO

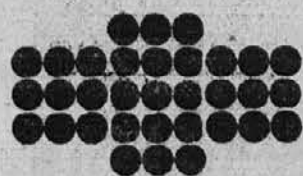
---

300 svetih maš letno
v življenju in po smrti, so deležni člani "Mašne zvezde za Afriko". Člana-rina cukrat za vedno 25c za vsako osebo, živo ali umrlo. — Naslov:
DRUŽBA SV. PETRA KLAVERJA
za afriške misijone,
3624 W. Pine Boulevard, St. Louis, Mo.

Tovarna novega človeka

POSLOVENIL LEOPOLD STANEK

"Ko sem še študiral na univerzi, sem nekoč nekje bral, da je Rus uganka, da je ruska duša knjiga s sedmimi pečati, ali tako nekako. S takimi frazami so se razveseljevali inozemci. Dovolj sem bil v inozemstvu, dobro poznam Nemce, Francoze, Angleže, toda povem vam, vsa zagonetnost Rusa leži samo v tem, da je zmogel sprijazniti se s svojo fantastično beračijo! Svoj rodovnik lahko zasledujem prav tja do Rurika — in glejte, neznansko sem vesel, če dobim nekaj svinjskih parkljev!"

"Saj mora vendar biti rusko ljudstvo posta navajeno," je nadaljeval Andrej Ivanovič svoja razmišljanja. "Kadar so se Rusi pripravljali na kaj velikega, so se vedno prej pošteno postili. Ali se ne spominjate iz ruske zgodovine? V letu 1612, ko je knez Požarski šel proti Poljakom, takrat v vsej Rusiji nekaj dni niso nič jedli, celo dojenčki so se morali postiti, da bi mogla vojska s čistim srcem korakati proti sovražniku..."

"Andrej Ivanovič, zopet ste nekoliko preveč pili!" je rekla Agrafena Aleksejeva z mirnim glasom, ko je napravljala ogenj v sobni peči. "Prav lahko se vam jezik spozabi in imeli boste največje sitnosti!"

Ne da bi pazil na njene besede, je Andrej Ivanovič govoril dalje:

"Kateri Evropejec pa bi vzdržal tako strašno revščino, kateri narod bi to prenesel? Ljudje bi že davno ponoreli, bi drug drugemu grizli grla ali pa, kar je najbolj verjetno, našli bi pač sredstvo, da se rešijo bede. In mi? Mi gladujemo, hodimo nagi okrog in čakamo, upamo na nekaj, kar naj pride. V moji mladosti smo stavili up na ovčji kožuh mušiča in smo klicali z Bakuninom: "Ti absolutni ovčji kožuh ti!" No, sedaj smo ga dosegli, ta ovčji kožuh, in sedaj se godi ljudstvu še mnogo slabše, zdaj šele stradamo! Kdo nas bo zdaj nasitil? Dobro, danes sem dobil svinjske parklje — toda kaj bo jutri? S petnajstimi rublji mesečne plače, ki si jih zaslužim z delom domačega hlapca, si ne morem kupiti niti par čevljev! Pa vendar moram biti še vesel in hvaležen, kajti kot lišenec (človek, ki nima pravice do prehrane itd.) imam le eno pravico — pravico, da poginem od gladi! Torej, pogledajte, Rus sem in zato poginjam lepo ponižno in pokorno..."

Andrej Ivanovič je pogledal svoje suhe, blede, umazane roke in nadaljeval:

"Da, to je tako, v svetem pismu stoji zapisano: "Če hočeš biti popoln, zapusti vse in pojdi za menoj!" Z največjim zadovoljstvom bi sedaj šel za Kristusom, kamorkoli bi on hotel, toda njega ni! No, da, saj niti ne more priti; v Rusiji vendar nihče več ničesar nima, kako naj potem kaj zapusti! Po mojem mnenju je najvažnejše, da naučimo človeka — umetnosti umiranja. Prej nekoč sem se zelo mnogo bavil s koranom; neki moji predniki so bili tatarski knezi in njim na ljubo sem bil vendar to dolžan storiti! Prav dobro se spominjam na stavek iz njega: "Kdo pozna bistvo usodne noči?" Glejte, tako pasje slabo se nam godi, pa vendar se tresem pred to usodno nočjo! Oh, kako se bojim noči brez spanja! Mislim, da

je Voltaire nekoč dejal, da sta sen in upanje isto..."

"Sedaj moram misliti na Beethovna. Umrl je v žalosti in ubožtvu, toda kronan z vencem slave. Če umremo, s čim nas bodo kronali? Zakaj želi biti človek v svoji smrti na vsak način kronan z nečim?"

Tedaj so se odprla vrata in vstopil je Pavel Ivanovič. Obrnjen proti Andreju Ivanoviču je dejal:

"Bilo je vendarle osem voz in ne šest! Obvestil sem o tem že študentko delavske fakultete!"

Sedaj je delo končno toliko napredovalo, da je Agrafena Aleksejeva mogla pristaviti lonec. Moža sta jo napeto gledala, kako spretno se je vrtela pred malo odprtino sobne peči, in kmalu je napolnil prostor prijeten vonj. Bleda obraza "lišencev" sta rdela in veselje bližajočega se užitka je razsvetlilo njune oči.

Tedaj se je oglasilo na vratih glasno trkanje in preden je še mogel kdo vstati, so se odprla in v sobi sta stala dva miličnika.

"Kdo je tu Pavel Ivanovič Tarasov?" je vprašal eden izmed njih osonno.

"Ta prekleta študentka te je torej le naznanila!" je šepetala Agrafena Aleksejeva sama pri sebi, medtem ko se je Pavel Ivanovič javil.

"Nedolžen je! Vse to sem si izmislila jaz, on ni kriv!" je kričala Agrafena Aleksejeva in se oklenila Pavla Ivanoviča, ki se je ves tresel. "Mene morate zapreti, ne njega!"

"Vas, državljanka, nama ni treba prijete!" je rekel miličnik, jo odrinil v stran in se obrnil k Andreju Ivanoviču. "Toda tega državljana bova tudi vzela s seboj."

"Kdo pozna bistvo usodne noči?" je mrmral Andrej Ivanovič sam pri sebi. "Moje slutnje me torej niso varale. Zdaj se bom moral zagovarjati za vse svoje prednike, ruske in tatarske!"

Tedaj se je pričela Agrafena Aleksejeva nenadoma zibati; krčevito se je zgrabila za srce in je nato padla na tla kakor kos lesa. Pavel Ivanovič se je zgrudil nanjo in zakričal:

"Zdravnika! Zdravnika!"

"No, zdravnik bo tudi brez vas prišel! Sicer pa itak igra samo komedijo! Le pojdiva, nimava časa!" je rekel miličnik.

"Toda pustita me vendar vsaj toliko časa, da se moja žena zopet zave," je mlo prosil Pavel Ivanovič, "saj je to končno vendar le malenkost!"

"Tako? Malenkost?" je odvrnil miličnik. "Prijavljeni ste zaradi soudeležbe pri oboroženi zaroti proti sovjetski oblasti!"

Vojaka sta odvedla oba moža v zapor. Prijeli so ju na podlagi "priznanja" doktorja Krasnova...

Agrafena Aleksejeva se ni več zbudila; zdravnik, ki so ga poklicali, je mogel ugotoviti le še smrt. Srčna kap je končala njeno življenje.

(Dalje prihodnjič)

"Amerikanski Slovenec" in "Novi Svet" sta lista, brez katerih bi ne smela biti nobena slovenska družina!

KAJ MISLIJO SLOVENSKI PREGOVORI O LEPOTI

Ako človek ne more biti lep in bogat, kakor bi rad, lahko je dober in pošten.
Ako hočeš imeti lepo ženo, stavi dobro vanjo, stavi lepo nanjo.
Ako ni lepo, vsaj tudi ni drago.
Hleb dela obraz lep.
Jej repo, boš imel ženo lepo!
Kdor hoče lep hoditi, mora trebuh skrčiti.
Kdor hoče lep ostati, mora malo jesti.
Kdor ni dober, ni zal (lep).
Lep čevljev vidiš, a ne veš, kje me gloje.
Lep glas se čuje daleč, a grd še trikrat dalje.
Lep — ko maček slep.
Lep konj se lahko uroči, lepa žena iz ojnice skoči.
Lepa beseda glave ne odseka.
Lepa beseda lepo mesto najde.
Lepa beseda ne zaide.
Lepa je slepa.
Lepa reč (beseda) zmiri pro-

Pisano polje

J. M. Trunk

Iveri.
Nihče naj me ne razume napačno. Tako ali tako je prišlo, da je kdo šel med izseljence. Sam sem bil že štirikrat v Ameriki, pa nisem mislil, da se bom kdaj izselil sem, ampak razmere so tako našle. Stavim, da je velika večina bila takih, ki so tuhtali iti le za nekaj časa in se zopet vrniti. Le v nekih slučajih se je to zgodilo. Sli so za "par let", pa so ostali. Drugo je, da pišem. Izseljeni so, tako ali tako. Prav je, ako ne pretirajo vezi s staro domovino, grejo tja na obisk, dopisujejo, se zanimajo. Tuji- na je in ostane tujina, domovina pa domovina. Vsakega ptiča žene tja, kjer se je izvalil.

Domovina mili kraj, kjer visoke so gore, mile trate in doline, cerkve bele kjer stoje...
To je vse lepo in prav, in še bolj prav bi bilo, ako bi bile vezi s staro domovino še bolj povezane, še tesnejše.
Vidim pa. Ko so bili še v starem kraju, so kar koprneli vsaj po Ameriki. Koliko jih ugnenilo priti, ko bi vrata ne bila zaprta? Kar sline so se jim cedile, ko so mislili na avtomobile, na dolarje, špicelne (čipke), židaste štumfe, visoke pete, široke klobuke, zlate ure, lakaste čevlje, hiše... Prišli so, želja se jim je izpolnila. Morda je vsega dosti bilo, ali vsaj nekaj je bilo. Kako zdaj? Ako je mnogim tujina bila kruta, in niso našli tega, kar so pričakovali, jim ni zameriti, če mislijo nazaj na domovino, na dom. Ampak mnogi so našli, pa je tudi tem Amerika le prokl... Amerika. To je, da pišem. Našli so in nič niso našli. Tu mora nekaj manjkati. Meni je to popolnoma jasno, umljivo, takim solzačem, prej sem, zdaj tja, očitno ni jasno. Dolar, visoke pete, žida... hm? Vsakemu je treba še marsičesa, in če tega ni, mu postane tudi najnovejši avtomobil zopern. Tam ni in tu ni, kadar tega ni.

Sistem. Pokazujejo na nov sistem, boljši socialen sistem, in tisti, ki naprej in naprej

Pratike

Našim čitateljem sporočamo, da smo prejeli zalogo

Pratik za leto 1939, in sicer obe vrsti **Blaznikovo**

kakor tudi **Družinsko**

Obe vrsti ste zelo zanimivi in ju krasi številno lepih slik. Naročite si jih takoj, dokler ne poide zaloga.

Vsak komad stane s poštino vred

25 centov

Naročajo se od:

KNJIGARNA AMER. SLOVENEK 1849 West Cermak Road, CHICAGO, ILL.

SUICIDE BY POISON

That's what auto-intoxication amounts to. Why poison yourself daily through the accumulation of impurities when you can wash them away with a pure, natural spring water. Mineral waters are recommended by physicians in the treatment of toxic conditions arising from faulty elimination.

MIAMI PARK SPRING MINERAL WATER is the perfect health water, bottled at the spring. Just phone us for a trial 3 gallon case, \$1.85.

DEARBORN 9615 Miami Park Springs, Inc. 19 South La Salle

Prva, najstarejša, največja in najbogatejša slovenska katoliška podpora organizacija v Združenih Državah Ameriških, je:

Kranjsko-Slovenska Katoliška Jednota

Ustanovljena 2. aprila 1894, inkorporirana 12. januarja 1898 v državi Illinois, s sedežem v mestu Joliet, Illinois.

POSUJE ŽE 45. LETO.

Glavni urad v lastnem domu: 508 No. Chicago Street, Joliet, Illinois.

SKUPNO PREMOŽENJE ZNAŠA NAD \$4,000,000.00.

SOLVENTNOST K. S. K. JEDNOTE ZNAŠA 116.71%.

K. S. K. Jednota ima nad 35,000 članov in članic v odraslem in mladinskem oddelku.

SKUPNO ŠTEVILO KRAJEVNIH DRUŠTEV 186.

Skupnih podpor je K. S. K. Jednota izplačala tekom svojega 43-letnega obstanka \$6,500,000.00.

GESLO K.S.K. JEDNOTE JE: "VSE ZA VERO, DOM IN NAROD!"

Če se hočeš zavarovati pri dobri, poštenu in solventni podporni organizaciji, zavaruj se pri Kranjsko-Slovenski Katoliški Jednoti, kjer se lahko zavaruješ za smrtnine, razne poškodbe, operacije, proti boleznim in onemoglosti.

K. S. K. Jednota sprejema v svojo sredo člane in članice od 16. do 55. leta; otroke pa takoj po rojstvu in do 16. leta. Zavaruje se lahko za \$250.00; \$500.00; \$1000.00; 1500.00 in \$2000.00 posmrtnine.

V Mladinskem oddelku K.S.K.J. se otroci lahko zavarujejo v razredu "A" ali "B". Mesečni prispevek v mladinski oddelki je zelo nizek, samo 15c za razred "A" in 30c za razred "B" in ostane stalen, dasi zavarovalnina v vsakim dnevem narašča. V slučaju smrti otroka zavarovane v razredu "A" se plača do \$450.00 in zavarovane v razredu "B" se plača do \$1000.00 posmrtnine.

BOLNIŠKA PODPORA:

Zavaruješ se lahko za \$2.00; \$1.00 in 50c na dan ali \$5.00 na teden. Assessment primerno nizek.

K. S. K. Jednota nudi članstvu štiri najmodernejše vrste zavarovanja.

Člani in članice nad 60 let stari lahko prejmejo pripadajočo jim rezervno izplačano v gotovini. Nad 70 let stari člani in članice so prosti vseh nadaljnjih assessmentov. Jednota ima svoj lasten list "Glasilo K. S. K. Jednote", ki izhaja enkrat na teden v slovenskem in angleškem jeziku in katerega dobiva vsak član in članica.

Vsak Slovenec in Slovenka bi moral (a) biti zavarovan (a) pri K. S. K. Jednoti, kot pravi materi vdov in sirot. Če še nisi član ali članica te mogočne in bogate podporne organizacije, potrdi se in pristopi takoj.

V vsaki slovenski naselbini v Združenih državah bi moralo biti društvo, spadajoče h K. S. K. Jednoti. Kjerkoli še nimate društva, spadajočega k tej katoliški podporni organizaciji, ustanovite ga; treba je le osem oseb v starosti od 16. do 55. leta. — Za nadaljna pojasnila in navodila pišite na glavnega tajnika: JOSIP ZALAR, 59 No. Chicago Street, Joliet, Illinois.

Nekaj stenski

KOLEDARJ za leto 1939

je nam še ostalo, stiti, ki jih želijo pišejo po nje, do so na roki. Koledar pošiljamo tudi v staro domovino, ali kaj že kdo želi.

Stane s poštino kar je poslati v zrakah, ali gotovini natančen naslov. Naročila sprejemamo

Knjigarna AMER. SLOVENEK 1849 West Cermak Road, CHICAGO, ILL.

23 LET IZKUŠNJE Pregleduje oči in predpisuje očala

DR. JOHN J. SMETANA

OPTOMETRIST

1801 So. Ashland Avenue
Tel. Canal 0523
Uradne ure vsak dan od 9. zjutraj do 8:30 zvečer.

M. Klarich in sin

GENERAL CONTRACTORS and BUILDERS

(Pooblaščen in zavarovan pogodbeniki in stavbeniki)

3121 S. Farnell Ave.
CHICAGO, ILL.

Tel. CALumet 6509
Prevzemamo vseh vrst stavbinih del, novih hiš, trgovin, tovarn, šol, itd. kakor tudi razna popravila in modernizacije starih hiš. Osebo nadzorujemo vse naše delavce in vse naše delo popolnoma garantiramo za kakovost in solidnost. — Nasvete, proračune in načrte dajemo na zahtevo brezplačno. Naše cene so zmerne, a naše IME je vaša garancija.
P. S.: Danes je čas, da gradite! Zakaj bi plačevali najemnino — ko morete za istim denarjem odplačevati novo hišo. Vse informacije na zahtevo.

Tiskarna Amerikanski Slovenec

1849 West Cermak Road, CHICAGO, ILLINOIS

Izdeluje vse vrste tiskovine, za društva, organizacije in posameznike, lično in poceni. Poskusite in prepričajte se!